

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Baptistae Mantuani Carmelit[a]e de patientia aurei libri
tres**

Baptista <Mantuanus>

Dauentrie, 1515

De delectatione, et an sit peccatum ca.xxiii

urn:nbn:de:hbz:466:1-30534

Libet Primus

ut vel minimo incommodo, usque ad dei blasphemiam, prolabamur
De delectatione. et an sit peccatum Cap. xxx.

Quod conducere propositi satis arbitror, si ad ea que de concupiscibili
libi atque irascibili differenda redeamus. Dixi concupiscibilem vim
in ea toto impetu ferri, que labefactare videtur voluptates. Hec igitur
ita se habent sed altius ac intimius mente pergamus, rez receditam
cognitu dignissimam, et ex philosophorum ac theologorum archanis de
propterea accipito. Si concupiscibilis quod cupit assequitur, et voti con-
pos fiat, repetere ex victoria gaudium innascitur. Flammescit, acceditur,
si consequi nequit, aut si quicquam offendit, quod offendat, tristitiam in-
currit. Gaudium et tristitia operationes non sunt, sed ab operatione
necessario prosunt. Sicut palati delectatio non est ipsa cibi comestio,
sed ex comestione, sicut lux ex sole, calor ex igne, pulchritudo ex inuen-
tute, consurgit. Propterea et si operatio ipsa in nostra est parte, ut a-
mare et odire, positam operationibus, delectatio aut tristitia, velis-
mus nolimus, sensus inuadit. Sicut in nostra est potestate, ignis ac-
cendere, at cuius accessus est, velimus nolimus, splendet et calet, Hinc di-
uinus ille Plato dixit, animas fieri malas, non sponte sed inuitas.
Nam licet peccandi operatio sit libera, tamen habet malus, qui nobis
malitie nota inurit, ex actione libera necessario surgit, et animam in-
uitam capit et irretit, ex liberis actionibus quaedam necessario et natu-
raliter procedunt, ut passiones et habitus. Dolor igitur corporis et animi
tristitia similiter gaudium et delectatio, operationes non sunt, verum ex o-
perationibus surgunt. Amare et odire quod est voluntatis, Sensus pro-
cipere, quod spectat ad sensus, operationes sunt, et ex his oriuntur ea que
predixi, moeror, leticia, dolor, et voluptas, quas latini perturbaciones,
noui theologi passiones, Greci παθη dicunt. Et ideo eos que natu-
ra vel more sunt rigidi, nec ullis affectibus inflectunt, quales legimus Dio-
genem, Pirronem, Heraclitum, Timonem, apathes hoc est imperturbabi-
les vocant. Non igitur in perturbatione actionis, sed in ipsa actione
peccatus est, Si rem turpem amas, peccas, delectatio et libido, quae

D iij

Libet Primus

ex amore turpitudinis manat. peccatum non est. Propterea si ad flagitiosum opus inuitus venias, quantum ad sit voluptas, non tamen peccas. Si vero ad honestum facinus, vltro te conferas, et si non delectaris, tamen recte agis. Dabes ergo in opere sine tristitia officium, et sine omni delectatione peccatum, in opere igitur precedente, non in affectione sequente, laus et vituperium, virtus et vitium, lucrum et damnum.

Redargutio quorundam theologorum de delectatione loquentium. **Cap. xxv.**

Hinc sequitur minime vix esse quod dicitur, ad mensuram malorum voluptatum torqueri malos in inferno. Sunt enim plerique, quorum animus est ad peccata promptissimus, sed corpus egrum, ex cuius habitu friget appetitus resistit voluptati. Non ergo delectatio quae pendet ex membris, sed interior actio quae pedit ex animo, ratio penarum atque mensura est. Locum autem apocalypsis quae allegat sic est exponendus. Quorundam significauit se et in deliciis fuisse, hoc est quibus delectari studuit, vel quatenus se delectationi exposuit, in eis scripturae est, ut non nunquam affectus pro causa ponatur. sic erubescere pro verecundari, excandescere pro irasci, gessere pro gaudere frequenter usurpant. Hoc etiam ab aliquibus theologis sic enarratur, ut delectationes dupliciter dicantur. Unam quae operationes antecedat, et homines ad peccandum irritet. Alteram quam voluntas appetitu inardescente, corrupta ex opere expectat, ut ei fruendo se totam immergat, Diuisio est commensurandi autem poenas, quibus contradicimus ea ratione, quod voluntas non semper voluptates quas optat sequitur, non ergo de delectationi quas peccatis precipit, sed ei quam ex peccato sperauit tormenta retribuit. Appetitus ergo sensibilis (ut coepimus enarrare) si res gratas offendit, exultat et gessit, si in quodammodo peccatis quod offendit, incurrit, moerore deicitur. Tunc irascibilis pro concupiscibili pugnat, quod nocet aggreditur, et si voti compos fit exultat, si autem non potest, tristatur et languet. Nec quod quibus oro, me redarguat quod in enarrandis his verbosior fueris. Nam quae maior sermonis fortis est, quam ut aptus sit. Adde quod si (ut Augustinus inquit) dicere nihil est aliud, quam quod animo continens, auditori sermone ostendere. Certe qui dicendo